

Een poging tot een voorspelling

Ontwikkelingen in de jeugdcriminaliteit 1998-2002 ¹

Dr. Henk B. Ferwerda ²

Adriaan Mole een Engelse puber van 13¾ jaar schreef op dinsdag 20 januari het volgende in zijn 'geheime' dagboek ³:

"Mijn moeder gaat een baan zoeken! Nu word ik vast een jeugddelinquent, die op straat rondzwerft en zo. En wat moet ik in de vakanties? Je zal zien dat ik hele dagen in de wasserette moet zitten om warm te blijven. Ik word een sleutelkind, wat dat ook mag wezen. En wie zorgt er voor de hond? En wat eet ik dan de hele dag? Dan moet ik wel chips en snoep eten tot mijn hele huid in de vernieling ligt en mijn tanden uit mijn mond vallen. Ik vind mijn moeder een grote egoïst. Trouwens, ze is helemaal niet geschikt voor een baan. Ze is niet bepaald slim en drinkt teveel met Kerstmis. Ik heb mijn oma gebeld en het haar verteld. Ze zei dat ik in de vakanties wel bij haar kan komen en dan mag ik 's middags mee naar de zestigplus soos en zulke dingen. Had ik maar niet opgebeld."

Deze jonge Engelse puber schetst met dit dagboekfragment zijn toekomstige bestaan als jeugddelinquent op basis van een - in zijn optiek - ingrijpende verandering.

In dit artikel wil ik op basis van een aantal bronnen en een aantal 'ingrijpende veranderingen' ook een uitspraak doen over de toekomst. Ik zal namelijk proberen een uitspraak te doen over de ontwikkelingen in de jeugdcriminaliteit tussen 1998 en 2002.

Jeugdcriminaliteit: wat moeten we daaronder verstaan?

Een uitspraak doen over de ontwikkelingen in de jeugdcriminaliteit vereist allereerst een heldere definitie van het fenomeen jeugdcriminaliteit. De term jeugdcriminaliteit is een veel gebruikte, maar helaas ook een veel misbruikte term. Journalisten, politici, beleidsmakers en wetenschappers bezigen de term als ze doelen op gedrag van jongeren dat als afwijkend wordt getypeerd. Wie de kranten leest, zal de volgende gebeurtenissen als voorbeelden van jeugdcriminaliteit tegenkomen: achtjarigen die verdacht worden van de moord op een peuter, jongeren die in groepen winkelcentra onveilig maken én jongeren die zich in uitgaanscentra schuldig maken aan het plegen van geweldsdelicten. Strikt genomen mag veel van dit gedrag echter niet onder het begrip jeugdcriminaliteit gerekend worden, omdat zowel het type gedrag als de leeftijd van de jongeren gedefinieerd dienen te worden. In Nederland wordt er namelijk binnen het strafrecht een onderscheid gemaakt tussen strafrechtelijk minderjarigen (tussen de 12 en 18 jaar) en strafrechtelijk meerderjarigen (18 jaar en ouder). Wanneer we spreken over jeugdcriminaliteit mogen we dus slechts refereren aan jongeren in de leeftijd van 12 tot 18 jaar die - in wetboeken vastgelegde - normen overtreden waar een straf op staat.

Uitgaande van bovenstaande definiëring van jeugdcriminaliteit mag het wetsovertredend gedrag van jongeren onder de 12 jaar (de 12-minners ⁴) en van jongeren van 18 jaar en ouder (de 18-plussers) niet onder het begrip jeugdcriminaliteit gerekend worden.

Bronnen die inzicht kunnen geven in de aard en omvang van jeugdcriminaliteit

De Fransman Lacassagne deed ooit de uitspraak 'elke samenleving krijgt de misdadigers die zij verdient'. Een zelfde type uitspraak zou ook gedaan kunnen worden over het vaststellen van de omvang van de (jeugd-)criminaliteit: 'de omvang van de (jeugd-)criminaliteit is afhankelijk van de informatiebron die wordt gehanteerd'. Met deze uitspraak wil ik aangeven dat het vaststellen van de omvang van de jeugdcriminaliteit een heikele onderneming is.

¹. Dit artikel is een bewerking van een lezing die op 1 oktober 1998 gegeven is op een door de VU georganiseerd congres over jeugdcriminaliteit in het WTC te Amsterdam.

². De auteur is criminoloog en directeur van Advies- en Onderzoeksgroep Beke, Arnhem-Middelburg.

³. Sue Townsend - Het geheime dagboek van Adriaan Mole 13¾ jaar, De Fontein, 1985.

⁴. Onder 12 jaar is er geen strafrechtelijke verantwoordelijkheid en zijn jeugdigen niet vervolgbaar.

Er zijn namelijk verschillende informatiebronnen voorhanden. Allereerst zijn er statistische en wetenschappelijke informatiebronnen, zoals politiestatistieken, 'selfreportstudies' en slachtofferenquêtes. Daarnaast is er de informatie in de media die zeker niet te veronachtzamen is. Met name burgers, maar ook politici en beleidsmakers zijn gevoelig voor krantenkoppen als: *'Incidenten leiden tot onrust over steekwapenbezit onder jongeren'*, *'Zes van de tien mensen heeft zijn uitgaanspatroon veranderd door het toenemend geweld op straat'* of *'14-jarige jongen blijkt leider misdaadbende'*. Over het algemeen is het verontrustende beeld dat in de media - veelal op basis van incidenten - van de jeugdcriminaliteit wordt gegeven in de praktijk niet zo gemakkelijk met harde cijfers te onderbouwen of te weerleggen. De impact op de gevoelens van onveiligheid van burgers moet in dit kader overigens niet onderschat worden.

Wanneer we echter inzicht willen krijgen in de aard, omvang en ontwikkeling (trends) van de jeugdcriminaliteit in Nederland dan zijn de belangrijkste bronnen - zoals gezegd - politiestatistieken en twee vormen van 'dark-number-onderzoek', te weten 'selfreportstudies' en slachtofferenquêtes.

Politiestatistieken geven inzicht in de omvang en ontwikkeling van de geregistreerde jeugdcriminaliteit. De cijfers die door middel van politiestatistieken worden weergegeven, zijn de meest voor de hand liggende en de meest gehanteerde cijfers. Dergelijke statistieken laten het aantal bij de politie ter kennis gekomen minderjarige verdachten zien. Het betreft dus misdrijven waar een proces-verbaal van opgemaakt is.

In *'selfreportonderzoek'* tracht men vast te stellen welk percentage van de bevolking in een bepaalde periode bepaalde typen misdrijven heeft gepleegd. De basisgedachte is: *'If you want to know something, ask'*, met andere woorden als er behoefte is aan informatie over de werkelijk gepleegde criminaliteit, vraag het dan aan diegenen die het kunnen weten: de daders. De onderzoeksmethode bestaat eruit dat er een steekproef getrokken wordt uit de bevolking of de te onderzoeken doelgroep (bijvoorbeeld strafrechtelijk minderjarigen). Aan de respondenten wordt een vragenlijst voorgelegd waarin een reeks van delicten is opgenomen. De respondenten wordt gevraagd bij ieder delict aan te geven of, en zo ja, hoe vaak hij/zij dit - in een bepaalde periode - heeft gepleegd; ongeacht of deze delicten zijn ontdekt door de politie en geregistreerd.

In *slachtofferonderzoek* wordt de criminaliteit gemeten aan de hand van het aantal misdrijven waarvan de bevolking het slachtoffer is geworden. Slachtofferonderzoek kan diverse aspecten van criminaliteit belichten. Te denken valt aan de mate van individueel slachtofferschap, gevoelens van onveiligheid, de aangiftebereidheid en de materiële en immateriële schade ten gevolge van misdrijven. Net als bij selfreportonderzoek werkt men met een steekproef uit de bevolking. Door middel van een telefonische of schriftelijke enquête of een interview wordt respondenten gevraagd of, en zo ja, hoe vaak zij het slachtoffer zijn geweest van één of meerdere delicten.

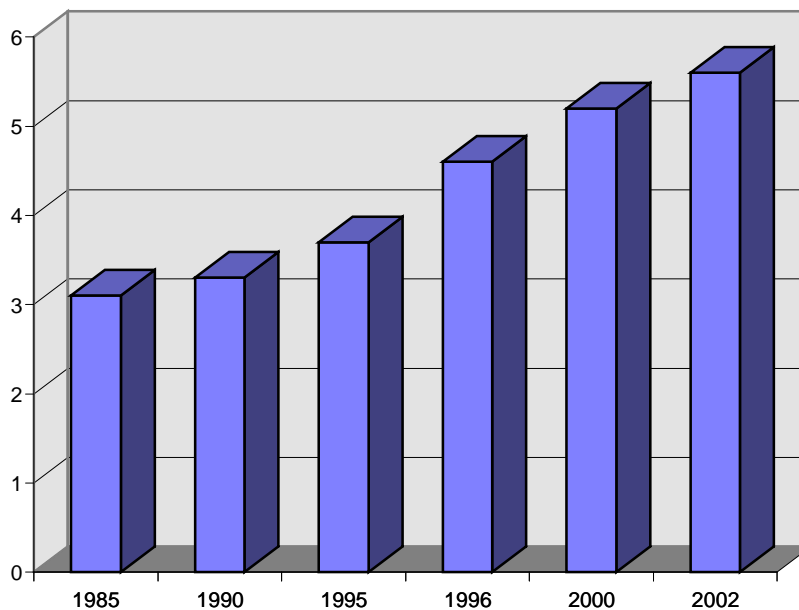
Aan de hand van deze drie bronnen zal ik een drietal 'statements' doen over de ontwikkeling van de jeugdcriminaliteit en vervolgens ingaan op de achtergronden.

De ontwikkeling van de jeugdcriminaliteit op basis van politiecijfers

Zoals gezegd zijn de cijfers die door middel van politiestatistieken worden weergegeven de meest voor de hand liggende en - door beleidsmakers, wetenschappers en politici - de meest gehanteerde cijfers wanneer er uitspraken worden gedaan over aard en omvang van de criminaliteit.

Statement 1: 'Op basis van de geregistreerde criminaliteitscijfers (ter kennis van de politie) is er tot het jaar 2002 sprake van een forse stijging van de jeugdcriminaliteit. Deze stijging is echter minder fors dan het op het eerste gezicht lijkt, omdat er sprake is van een registratie-effect'

Grafiek 1 - Ter kennis van de politie gekomen minderjarige verdachten in percentages tussen 1985 en 2002 (prognose vanaf 1996)

Wat is er nu werkelijk aan de hand wanneer we naar grafiek 1 kijken en waaruit bestaat het registratie-effect? Er zijn twee belangrijke opmerkingen te maken bij de grafiek.

Ten eerste is in de grafiek is te zien dat er vanaf 1995 sprake is van een toename van de geregistreerde jeugdcriminaliteit. Deze toename is echter voor een belangrijk deel toe te schrijven aan feit dat de Halt-afdoening in 1995 onderdeel is geworden van het jeugdstrafrecht. Hierdoor worden jongeren die een Halt-waardig delict plegen vanaf 1995 opgenomen in de registraties. Voor 1995 was dit niet het geval en dat maakt dat de stijging vanaf 1995 voor een belangrijk deel toe te schrijven is aan een andere - uitgebreidere - manier van registreren⁵.

Ten tweede is het belangrijk dat in deze zelfde periode het rapport van de Commissie van Montfrans is verschenen⁶. Dit belangwekkende advies inzake de aanpak van jeugdcriminaliteit heeft er echter toe geleid dat de 'aandacht' voor de jeugd (door onder andere politie en justitie) sterk is toegenomen. Meer aandacht, meer capaciteit⁷ en een hogere prioriteit voor jeugdcriminaliteit maken dat dit ook leidt tot een toename van het aantal aangehouden verdachten c.q. tot een toename van de geregistreerde jeugdcriminaliteit. Onbedoeld heeft het rapport 'met de neus op de feiten' dus ook een registratie-effect.

⁵. Peter Versteegh van de afdeling Analyse en Research van de politie Haaglanden stuitte in zijn analyses ook op een relatief forse stijging van de jeugdcriminaliteit vanaf 1995. Nadat hij de 'halt-zaken' uit de registratie verwijderd had, bleek die stijging veel minder te zijn.

⁶. Commissie Jeugdcriminaliteit - Met de neus op de feiten. Aanpak jeugdcriminaliteit. Den Haag, 1994.

⁷. In diverse politieregio's is na het verschijnen van dit rapport het aantal jeugdrechercheurs uitgebreid.

Wanneer we deze twee registratie-effecten in ogenschouw nemen, is er in werkelijkheid sprake van een lichte toename van de jeugdcriminaliteit waarbij er vooral sprake is (en zal zijn) van een toename van geweldsmisdrijven gepleegd door jongeren. Op dit laatste kom ik later terug.

Intermezzo

Politiecijfers geven slechts zicht op het topje van de 'criminaliteitsijsberg' onder jongeren, want:

- In politiestatistieken worden niet alle in werkelijkheid gepleegde delicten in beeld gebracht, immers een deel van de gepleegde criminaliteit wordt niet door de burgers bij de politie aangegeven⁸ of wordt niet door de politie opgespoord en geregistreerd.
- De pakkans verschilt per delict en wellicht verschilt de pakkans per leeftijdsgroep en sekse ook. Met name dit punt is van belang als het gaat om jeugdcriminaliteit. Delicten die bij uitstek door jongeren worden gepleegd, zoals winkeldiefstal, vernielingen en zwart rijden behoren over het algemeen niet tot de groep delicten die een hoge prioriteit hebben bij de politie. Als jongeren al worden aangehouden voor dergelijke delicten zal er in veel gevallen - wegens tijdsdruk of de geringe ernst van het feit - geen proces-verbaal worden opgemaakt. Vaak blijft het dan bij een waarschuwing.

De ontwikkeling van de jeugdcriminaliteit op basis van dark-number-onderzoek

Uit landelijk selfreportonderzoek onder een steekproef van ruim duizend strafrechtelijk minderjarigen⁹ is bekend dat rond de 40% van de jongeren - in het voorafgaande schooljaar - een of meer strafbare feiten heeft gepleegd. Het is duidelijk dat dit percentage in schril contrast staat met de 3 à 4% ter kennis van de politie gekomen verdachten. Met andere woorden het 'dark-number' c.q. de verborgen jeugdcriminaliteit is relatief groot. Direct merken we op dat de top 5 van delicten die door jongeren opgegeven worden bestaan uit vormen van veel voorkomende criminaliteit, te weten: zwart rijden, vernielingen, winkeldiefstal, graffiti en het lastig vallen van mensen (gedrag voortkomend uit het 'bekende' rondhanggedrag van groepen jongeren op wijkniveau).

Informatie uit selfreportonderzoek blijkt meer zicht op de aard en omvang van de jeugdcriminaliteit te geven én vormt daarmee een welkome aanvulling op de politiestatistieken.

Statement 2: 'selfreportonderzoek zal laten zien dat ook rond het jaar 2002 circa 40% van de jeugd - in het afgelopen schooljaar - een of meerdere strafbare feiten heeft gepleegd. Uit nadere analyses van deze cijfers zal blijken dat er sprake is van een verharding van de jeugdcriminaliteit en wellicht van een verjonging. Zeker is dat het aandeel van meisjes in de jeugdcriminaliteit zal toenemen'.

De verwachting is dus dat in het jaar 2002 ongeveer hetzelfde deel van de jeugd zich schuldig zal maken aan het plegen van delicten. Op dit moment maakt het leeuwendeel van de jeugdige delinquenten zich schuldig aan relatief lichte delicten (zogenoeten veelvoorkomende criminaliteit). Een relatief kleine groep jongeren (2% van de jeugd, wat neer komt op circa 23.000 jongeren) is te typeren als harde kern jongere: jongeren die niet alleen veel maar vooral ook ernstige delicten plegen. Dit percentage is vastgesteld op basis van selfreportonderzoek onder 2.672 jongeren¹⁰. De definitie van de harde kern is: jongeren in de leeftijd van 12 tot 18 jaar die in 3 maanden voorafgaande aan het invullen van de vragenlijst minimaal twee keer een delict hebben gepleegd dat als zwaar te kwalificeren is. Het betreft de delicten: afpersing, diefstal met geweld, handel c.q. gebruik van harddrugs, zware mishandeling, aanranding, bedreiging en inbraak. Om ook het aspect lengte van de

⁸. Het meest bekende voorbeeld van een dergelijk delict is fietsendiefstal. Dit is waarschijnlijk één van de meest gepleegde delicten in ons land, terwijl dit absoluut niet blijkt uit politiestatistieken. In ons land wordt namelijk bijna uitsluitend aangifte van fietsendiefstal gedaan als dit voor de verzekering noodzakelijk is. De politiestatistieken geven op dit punt dan ook slechts het 'topje van de criminaliteitsijsberg'.

⁹. Sinds 1986 wordt dergelijk onderzoek één keer in de twee jaar uitgevoerd door het WODC (onderzoekers: Junger-tas, Van der Laan en Kruissink).

¹⁰. H.B. Ferwerda, P. Versteegh en B.M.W.A. Beke - De harde kern van jeugdige criminelen. In: Tijdschrift voor Criminologie 2/37 'Zin en onzin over jeugdcriminaliteit, 1995.

carrière te laten meewegen, is het criterium toegevoegd dat jongeren ooit tenminste twee keer door de politie moeten zijn aangehouden en voor verhoor zijn meegenomen naar het bureau.

Mijn verwachting is - en op de oorzaken kom ik later terug - is dat de harde kern de komende jaren zal toenemen van 2% tot 3 à 3,5%. Gezien het feit dat deze jongeren bij uitstek ernstige delicten (waaronder geweldsdelicten) plegen, verwacht ik dat er sprake zal zijn van een verharding van de jeugdcriminaliteit.

Over de 'verjonging' - het feit dat jeugdigen op een jongere leeftijd ernstiger delicten gaan plegen - is het moeilijker om uitspraken te doen. Op basis van geregistreeerde criminaliteitscijfers valt hier namelijk geen uitspraak over te doen simpelweg omdat strafbare feiten gepleegd door 12-minners niet opgenomen worden in de registraties. Daarnaast is er ook nauwelijks selfreportonderzoek op basis waarvan dit te onderbouwen is. Wel blijkt keer op keer dat ervaringsdeskundigen als wijkagenten, jeugdrechercheurs, jeugdofficieren van justitie en kinderrechtters de indruk hebben dat de jeugdige delinquenten waarmee zij te maken krijgen niet alleen jonger zijn, maar ook op die jonge leeftijd ernstige delicten plegen. Dit signaal dient derhalve serieus te worden genomen.

Bij het derde en laatste statement baseer ik me op een ander vorm van dark-number-onderzoek, namelijk het slachtofferonderzoek.

Statement 3: 'op basis van slachtofferonderzoek zal blijken dat de gevoelens van onveiligheid de komende jaren zullen toenemen. Voor een belangrijk deel komt dat door een toename van de geweldsmisdrijven, maar voor een belangrijker deel wordt deze stijging van gevoelens van onveiligheid veroorzaakt door groepen overlast veroorzakende jongeren op wijkniveau'

Bij de groepen overlast veroorzakende jongeren op wijkniveau wil ik even stilstaan. Iedereen kent woonwijken gebouwd vanaf het begin van de jaren tachtig. Ideale slaapwijken voor jonge gezinnen. Prima woningen, relatief veel groen en speelplaatsen met glijbanen, zandbakken en 'wipkippen'¹¹.

Op dit moment zijn de baby's en peuters van toen 16 jaar en ouder. Ze 'hangen' rond op straat en hebben vaste ontmoetingsplekken. Een bekende ontmoetingsplek is het winkelcentrum (met Chinees, snackbar, supermarkt, bloemenwinkel en sigarenboer). Daar staan ze of zoals het in jargon heet 'hangen ze'. Ze maken lawaai (luidruchtig schreeuwen, scooters, gettoblaster) roken (drugs?) en drinken. Rondom die winkelcentra staan praktisch altijd - 'goed doordacht' - bejaardenflats gebouwd: 'lekker makkelijk voor de bejaarde in verband met het boodschappen doen'. Echter deze bewoners ergeren zich aan de 'hangjeugd', voelen zich onveilig en bellen regelmatig de politie. Jongeren die 'staan op te groeien' - en dat gebeurt eigenlijk al decennia lang - worden gezien als lastig en crimineel. Let wel; deze perceptie van jongeren vinden we overigens niet alleen bij bejaarden. Ik denk dat wanneer gevoelens van onveiligheid in slachtofferenquêtes worden gemeten voor een belangrijk deel het gedrag van groepen jongeren op straat wordt gemeten. En aan dit gedrag ergeren bewoners zich, sterker nog ze voelen zich er onveilig door.

Mijn stelling is dat in steeds meer wijken in ons land jeugd zich zal manifesteren in het publieke domein door een gebrek aan voorzieningen en activiteiten op wijkniveau én het ontbreken van een gedegen sociale infrastructuur¹². Escalaties zoals in Groningen ('Oosterparkrellen') en Enschede ('Mirorellen') zijn naar mijn mening - de eerste - uitingen van onvrede van jongeren op wijkniveau.

Factoren en ontwikkelingen als fundament voor de statements

Er is een aantal factoren en relevante (macro-)sociologische ontwikkelingen die de eerdere statements kunnen onderbouwen¹³. Ik zal ze achtereenvolgens de revue laten passeren.

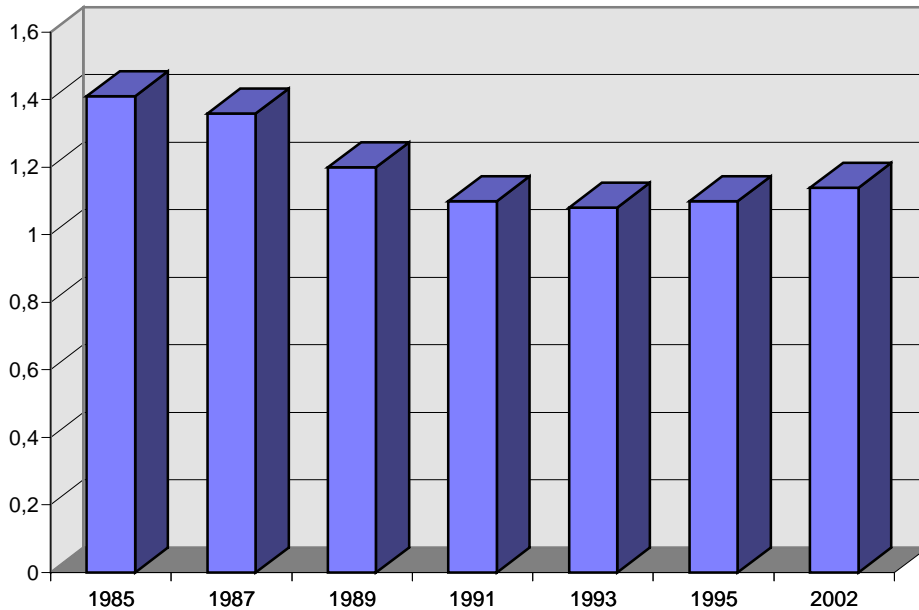
1. Allereerst is het van belang om inzicht te krijgen in de ontwikkeling van de omvang van de jeugdpopulatie tot het jaar 2002. In grafiek 2 is dit weergegeven.

¹¹. Voor de leek: houten dier (bijvoorbeeld een kip) op een veer, waarop kinderen kunnen wippen.

¹². Dit geldt voor de wijken uit het begin van de jaren 80 maar vanzelfsprekend ook - en wellicht in sterkere mate - voor de aandachtswijken.

¹³. Hiervoor is onder andere informatie gebruikt van het SCP en het CBS.

Grafiek 2 - Ontwikkeling aantallen strafrechtelijk minderjarigen (in miljoenen)

In grafiek 2 is te zien dat het aantal strafrechtelijk minderjarigen vanaf 1985 tot 1993 terugloopt van 1.4 miljoen naar 1.1 miljoen jongeren. Vanaf 1995 is er echter weer sprake van toename die tot 2002 zal doorzetten. In het midden van de jaren negentig is wel eens gekscherend gezegd dat 'het probleem van de jeugdcriminaliteit in absolute zin vanzelf minder zou worden, omdat het aantal jongeren afneemt'. Niets is minder waar. Indien het percentage jongeren dat zich in 1998 schuldig maakt aan het plegen van delicten in 2002 hetzelfde is dan zullen er in absolute aantallen in 2002 meer jongeren zijn die zich schuldig maken aan het plegen van delicten. Met andere woorden dan neemt de jeugdcriminaliteit 'absoluut' iets toe.

2. Het is een bekend gegeven in de criminologie dat niet iedere jongere een even grote kans heeft om crimineel actief te worden. Zowel op micro-, meso- als macroniveau zijn er risicofactoren die een rol spelen en die maken dat bepaalde groepen meer maatschappelijk kwetsbaar zijn of als risicogroep gezien kunnen worden dan andere. Op basis van prognoses weten we nu reeds dat er binnen een aantal risicogroepen tot het jaar 2002 een groei zal zijn van de jeugdpopulatie. Het betreft jongeren in de vier grote alloctonengroepen (Antillianen, Marokkanen, Surinamers en Turken), de Ama's¹⁴ en de groep Oost-Europeanen.

3. Ik wil een aantal macrosociologische ontwikkelingen noemen waarvan ik denk dat ze van belang zijn voor de ontwikkeling van de jeugdcriminaliteit.

- Meisjes zullen zich meer gaan manifesteren in het publieke domein door een afname van (ouderlijke) controle,
- Meer jongeren zullen ten onder gaan in de prestatie maatschappij waarin mensen worden afgerekend (denk aan strafkorting en prestatie beurzen),
- Keerzijde van de succes maatschappij is dat deze ook onpersoonlijker, harder en gewelddadiger is geworden en wordt,
- Door deze maatschappelijke ontwikkelingen zal er de komende jaren bij meer jongeren sprake zijn van psychopathologie,
- Door het ontbreken of verslechteren van sociale netwerken (wijk, verenigingsleven) manifesteren probleemgroepen zich steeds meer in het publieke domein en zal er een veramerikanisering van de jeugdcriminaliteit zichtbaar worden (groeps criminaliteit).

¹⁴. Alleenstaande minderjarige asielzoekers.

4. Tot slot de rol van alcohol, drugs en de media. Uit diverse studies blijkt dat er de laatste jaren sprake is van een toename van de alcoholconsumptie onder jongeren, een toename van (smart-) druggebruik en een toename van het aantal uren dat jongeren tv-kijken. Volgens mij is het te simpel om te veronderstellen dat er een direct verband ligt tussen genoemde zaken en bijvoorbeeld een toename van gewelddadig gedrag. Dit verband ligt naar mijn mening veel genuanceerder. Niet iedere jongere die veel gewelddadige videospelletjes speelt of die excessief veel drinkt, zal zich schuldig maken aan het plegen van geweldsdelicten. Andersom is het overigens wel vaak zo dat jongeren die aangehouden worden voor het plegen van een geweldsmisdrijf relatief vaak veel gedronken hebben. Alcohol hoeft dan overigens niet de oorzaak te zijn van het gewelddadig gedrag, maar werkt als een katalysator bij risicojongeren. Deze jongeren gaan namelijk in situaties dat ze niet gedronken hebben ook eerder over tot agressief of gewelddadig gedrag. Belangrijk in deze is naar mijn mening het cocktailgebruik (de combinatie van speed en alcoholgebruik) als mogelijke oorzaak van (toenemende) extreme geweldsmisdrijven.

De balans opgemaakt

'Voorspellen is moeilijk, zeker als het over de toekomst gaat'. Op basis van een aantal bronnen, relevante factoren en ontwikkelingen heb ik toch een poging gedaan om iets te zeggen over de ontwikkeling van de jeugdcriminaliteit tot het jaar 2002. De volgende vier hoofdlijnen wil ik er uitlichten:

1. Anders dan de cijfers doen vermoeden, is er sprake van een lichte toename van de jeugdcriminaliteit, waarbij het aandeel van meisjes zal toenemen.
2. De gevoelens van onveiligheid onder burgers zullen toenemen door een toename van geweld en door een toename van groepen rondhangende jongeren op wijkniveau.
3. Belangrijker is de ontwikkeling dat de relatief kleine groep jeugddelinquenten die veel en ernstige delicten pleegt groter zal worden.
4. Het is de verwachting dat met name deze harde kern jongeren eerder starten met hun criminele loopbaan waardoor er op relatief jonge leeftijd sprake is van leeftijdongewoon delictgedrag.

Wordt er nu een 'doom-scenario' geschetst? Ik denk het niet, want het grootste deel van de jeugd groeit relatief probleemloos op. Wel wordt duidelijk dat een brede en structurele (preventieve) aanpak¹⁵ van jeugdcriminaliteit een must is en een must moet blijven. Ik besluit met een tekstfragment uit de West Side Story uit 1963: 'Juvenile delinquency is purely a social disease'.

Ps. De voorspelling van Adriaan Mole bleek - blijkens zijn latere dagboek - onjuist te zijn.

¹⁵. Denk in dit kader aan een vroegtijdige signalering van probleemgedrag en mogelijke interventie op jonge leeftijd zoals gezinsondersteuning.